

Naročnino in naznaila sprejema upravnistvo v Gorici, Semeniška ulica št. 9. Posamezne številke se prodajajo v toba karnah v Šolski ulici, Nunski ulici, na Josip Verdljevem tekališču nasproti mestnemu vrtu in na Korenjskem bregu (Riva Corno) št. 14 po 8 vin.

Oglasi in poslanice se računijo po petih vrstah, in sicer: če se tiska enkrat 14 vin., dvakrat 12 vin., trikrat 10 vin. Večkrat po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni vrednik: Ivan Bajt v Gorici.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušić) v Gorici.

Socijalno vprašanje

ali:

Odkod izvira siromaščina delavskega ljudstva.

V.

Krščanstvo je zlato žilo presekalo, liberalizem jo je vnovič zacelil.

(Dalje.)

1. Cerkev je prepovedala oderuštvo in vsako obrestovanje denarja. Ker se je bilo oderuštvo zaraslo narodom globoko v meso, je bilo treba, izrezati je iz živega mesa z ostrimi rezili postav in kazni. Zato je cerkvena postava proglasila ljudi, ki so jemali obresti od posojila, za brezčastne (infames). — Ti brezčastni ljudje so bili izključeni iz vsake cerkvene in državne službe. — Obrestovavci niso smeli k sv. obhajilu in po smrti so je zakopali brez duhovnika v neposvečeno zemljo. — Duhovnik, kateri je bil pokopal očitnega oderuha, je bil odstavljen od službe, dokler ni prestal pokore, katero mu je naložil škof. — Ko tudi to ni pomagalo, je papež Gregor X. (1270—1276) določil v II. Lionskem cerkvenem zboru, da naj tisti, ki ukažejo (vladarji, knezi), izženejo iz svojih posestev in hiš tuje oderuhe in to pod najstrožjo kaznijo. — In še več. Oporoka oderuhova je bila tako dolgo neveljavna in je niso smeli izvršiti, dokler niso preračunili, koliko je ranjki skupil obresti, in jih niso dediči povrnili oškodovancem. — Papež Klement V. (1305—1314) je določil, da morajo oni, ki so na glas, da jemljejo obresti, pokazati sodnikom vse svoje opravilne knjige in spise. — Ker so v XV. stoletju celo nekatere občine in oblasti dovoljevale obrestovanje, so izdali papeži proti takim oblastnikom posebne postave.

Duhovnikom in redovnikom je bilo ostro prepovedano sprejemati darove od oderuhov.

Kdor je učil, da oderuštvo ni greh ali da ni prepovedano v sv. pismu, je veljal za krivoverca in so ga tudi kaznovali kot krivoverca.

2. Proti judom je katoliška cerkev izdala posebne postave, da bi tako zabranila izkoriščanje krščanskega ljudstva. Kakor vemo že iz sv. pisma in kakor uči skušnja, je judovsko ljudstvo posebno nagneno na denar. A ker si denarja ne more in tudi ne mara služiti s trdim delom — judje niso namreč za nobeno tako delo —, mora gledati, da obogati z menjavanjem, s posojanjem, s trgovstvom in oderuštvom. Kdor ne dela, mora drugim jemati. — Zategadel torej, da judje ne bi odirali krščanskega ljudstva, je cerkev izdala zanje posebno ostre postave. Ali žal, da cerkev ni mogla prav zapovedati judom, ker cerkev zapoveduje le svojim krščenim ljudem. Bila je pa dolžnost posvetnih oblastnikov, da bi bili judje prisiljeni k delu in jim prepovedali oderuštvo. In res, nekateri knezi in nekatera mesta so to poskusila, ali ker niso tega storili vsi, so bili oni poskusi brezuspešni. Judje so zmagali: delat niso šli, ampak so živeli od obresti. — Vendar pa niso mogli tako bogateti kakor danes, ker se jih je krščansko ljudstvo skrbno izogibalo.

„To ni res“, oglašuje se Rok Hinek. „Cerkev je uboge jude preganjala radi njihove vere, iz same verske nestrpnosti. Vi seveda bi radi videli, da bi se tudi dandanes ljudje sezigali radi vere. To bi vam neslo!“

„Prav je, da ste to povedali“, pravi mirno župnik. Nasprotniki katoliške cerkve trdijo, da so kristjani preganjali jude radi njihove vere in da so judje zato tako sovražni in oderuški nasproti drugim narodom, ker so je v srednjem veku tlačili in zatirali. — To pa ni res. Radi njih vere kristjani niso judov preganjali

ampak radi njih brezsrčnega oderuštva. Priča temu je zavist vseh narodov, katerim beseda jud ne pomeni človeka zopernega nam radi njegove vere ampak radi njegovega sleparstva in oderuštva. — Tudi ni res, da so judje postali taki še le v srednjem veku, ker taki so bili že v starem zakonu kakor pričajo proroki, za take jih opisujejo tudi stari grški in latinski pisatelji. Katoliška cerkev je starejša ko njeni nasprotniki in zato ima veliko več skušenj ko oni. Rodila se je v Jeruzalemu, v osrčju judovskega ljudstva, in je imela vedno z njim opraviti. Ona je torej dobro poznala jude in ker jih je poznala za oderuhe, je izdala postave v obrambo kristjanov. Nasprotniki katoliške cerkve pa, ki niso imeli tolike skušnje in pravega spoznanja, so si obetal, da se judje izpreobrnejo, če bodo ravnopravni z drugimi narodi. Dali so jim torej prostost in vse pravice, čeprav je cerkev ugovarjala in svarila; a kaj se je zgodilo? Judje so obogateli, mi — in njih prijatelji pa smo siromaki!

3. Ustanovilo se je samo po sebi izkoriščanje delavcev, ker ni bilo več sužnikov in ne kupov denarja. Gospodarji delavskega ljudstva so bili veleposestniki in mojstri. Veleposestniki (knezi, grofi, baroni, vitezi, plemenitaki) niso imeli svojega posestva, ampak od vladarja podeljeno posestvo (fevd), katero so oskrbovali. — Oni so bili za svoj okraj vojaški poveljniki, ki so v slučaju vojske peljali s seboj obojeno moštvo; bili so pa tudi politični upravni uradniki in sodniki za celi okraj okrog svojega gradu. — Denarja niso imeli mnogo, ker sploh niso prodajali pridelkov. Kar so pridelali, so uživali z uradniki, vojniki in kmeti vred. Če je bila letina dobra, so se gostili in razlivali, če je bila letina slaba, so tudi oni skromno živeli. Pravega izkoriščanja ni

bilo, rajše včasih ošabno zatiranje in krivične sodbe. Krivice so se godile toliko lože, ker cesar in državna oblast nista imela pravega pogleda in nadzorstva nad vladanjem poedinih grajščakov. Takrat namreč ni bilo železnic in telegrafa, še cest ne, da bi bili vladarji občevali s knezi.

Poleg grajščakov so bili veliki kmečki domovi s primernimi posestvi, ki so življala po več družin. Taki svobodni kmetje niso smeli svojih posestev razkosavati in deliti otrokom, tudi niso smeli delati dolgov na hišo in zemljišča, ampak le na pridelke; posojilo na zemljišče je bilo celo kaznjivo dejanje. — Davke so plačevali največ v blagu, ker so ploh imeli malo denarja, ko ni bilo prodaje. — Grajščine in svobodni kmečki domovi srednjega veka so bolj podobni kmečkim zadrugam ko zasebnim gospodarstvom.

Delavci so delali pri gospodarjih ali mojstrih. Toda vsak mojster je smel imeti le neko določeno število delavcev (5—8) in je delal le za svoje naročnike, ne pa ploh za prodajo, kakor delajo dan danes bogataši v velikih tvornicah in delavnih. — Kdor ni bil izprašan mojster, ni smel najemati delavcev, kakor sme danes vsak človek najeti poljubno število delavcev, ako ima dovolj denarja. Izkoriščanje obrtnih delavcev torej ni bilo mogoče, ker gospodarji niso smeli imeti mnogo delavcev. A tudi onih 5—8 svojih delavcev ni mogel gospodar izkoriščati, ker so bili združeni v stanovske zadruge ali cehe; krojači so bili združeni v krojaško zadrugo, čevljarji v čevljarstvo itd. Načelniki zadruge so izpraševali in nastavljali mojstre, oni so je tudi nadzorovali, da niso delali čez uro, da so počivali ob nedeljah in praznikih, da niso zmanjševali delavcem dneve pod določeno svoto. Delavci so imeli veliko samozavesti nasproti mojstrom in če je

LISTEK.

Ti mene, jaz tebe!

Dandanes je svet pač polen zvijač, zaupati ni več nobenemu.

Nekje na Ungariji je semenj. Nekdo ukupi konja. Kupec plača in oba sta vesela kupčije: kupec in prodajalec. Si segneta v roke in se ločita.

Zraven trga stoji gospod in opazuje to kupčijo. „Jaz hočem prav videti, kateri lih dveh se je opeharil!“ Se približa kupcu in ga vpraša: „Prijatelj! no danes je dobra kupčija, ne?“

„Prav dobra!“ pravi ta, dal sem za konja le 50 goldinarjev. Kaj ne da je vreden?“

„Ma je čotast! ne vidiste? je čotast, čota, prijatelj moj!“

„Vidim, ma norec od prodajalca ni razumil, da čotanja je kriv le en žebelj v podkovi, ki ni prav pribit. Izderem tisti žebelj, konj bo hodil, da ga bo veselje gledati.“

Gospod pridruži se tedaj k prodajalcu in ga vpraša: „Ste zadovoljni s kupčijo?“

„Prav zadovoljen!“ veselo odgovori mož, konj čota in ni vreden 20 goldinarjev.“

„O revež vi!“ reče gospod, en žebelj v podkovi je vsega tega kriv, ma vi niste tega vidil, pač opazil je to kupec.“

„On bo to kmalu popravil!“ „Norec!“ „Neumnež!“ Tisti žebelj sem jaz nalašč po strani zabil v podkovo, da bi ga premotil, kakor sem ga tudi v resnici!“

Gospod, ki je opazoval vso to komedijo, se vrne h kupcu in mu reče: „Veste, kaj pravi prodajalec? da je on nalašč tisti žebelj napacno zabil, da bi vas premotil in oslepil ljudi.“

„A! slepar, goljuf grpi! Sreča moja, sreča moja, da mu sem dal sleparski ponarejen petdeset k!“

Kaj znajo ljudje!

Obzidani derviš.

(Po nemškem C.)

V Tiflisu izhajajoči „Kavkazki vestnik“ nam pripoveduje veselo dogodbo, kako se iztirjavajo dolgovi in miloščina. Ako hoče vdobiti perzijski upnik svoj denar, opominja svojega dolžnika rano v jutro, in se ne oddalji poprej, dokler se ga ne zadovolji. — S seboj prinese preprogo, razprostre jo v spalnici svojega dolžnika, je in pije, kaži in spi tam, dokler ga izplačajo. — Pred nekoliko leti je imel neki Perzijanec izplačati angleškemu uradu neko svoto. Nekega dne odpotuje iz Teherana in dospe po mnogih veselih in žalostnih dogodkih v London, zviže svojo preprogo in se poda v „Foreign Office“, misleč, da je to oseba,

da zadosti svoji dolžnosti. Lord Palmerston je vzel stvar za smešno, ali Mr. Hammond, državni tajnik, pošlje takoj po policaja (stražnika).

Ali še lepše se je iznebil ruski diplomat v Teherau, grof Kolomajsov, nekega perzijskega derviša. Ob nekem velikem prazniku ga obišče neki prosjaker derviš, zahtevajoč od njega prilično visoko svoto kot miloščino. Ali zvit „upnik“ se ni pustil kar tako za nos voditi, ter je dervišu, kateri je za miloščino zahteval preveliko svoto, to popolnoma odbil. Meni nič tebi nič razprostre derviš svojo preprogo pred pisarno diplomatovo in po dnevu in po noči začne večkrat strašno kričati ter trompetati kot bi se bližal sodnji dan. Grof je bil v začetku popolnoma ravnodušen, ali dan za dnem mu je postajal derviš vendar nadležen in je sklenil osloboditi se ga brez pomoči nezaupne perzijske straže. Vedel je, da se s takimi ljudmi ne sme slabo postopati, tepsti ali suvati. Grof pokliče nekega dne zidarje, naj rjovečega prosjaka zazidajo. Iz početka ni bilo dervišu nič mari, kaj se dogaja okoli njega, ali videč, kako se zid vedno viša in da mu že slaba prede, preskoči najnižji rob zida in odbeži od tod kot obseden. Grof je bil prvi Evropejec, kateri je tako lepo poplačal perzijskega derviša.

Velika goska.

Plemenita, fino izobražena ali neverna dama se je razgovarjala s katoliškim učenjakom Brücker-jem o veri. — Ta je tako izpodbil njene dokaze, da je nazadnje rekla: „Dobro, dopuščam, da ima katoliška vera mnogo dobrega, ali te zunanje ceremonije bi vendar lahko odpadle in vera bi s tem mnogo pridobila, kaj ne gospod Brücker?“

Učenjak se je vedel do sedaj proti dami zelo uljudno, vstane, se glasno nasmeje in potrka damo po plečih rekoč: „O ti presneta goska, ti pa misliš hitro kot blisk (misliš po bliskovo)!“

Dama zardi jeze, stopi par korakov nazaj in reče: „Kdo vendar mislite, da sem? Kaj ne znate niti najpriprostejših oblik ponašanja!“

„Oprostite, gospa“, reče Brücker, „mislim sem, da ne zahtevate pravil olike, ker ste se ravno sedaj proti ceremonijam naše vere izrazila, ker naše ceremonije niso drugo, nego pravila o ponašanju in spoštovanju do Boga.“

Velike in predrzne goske so potemtakem one, ki zasramujejo poklekovanje, obhode (procesije), blagoslovljeno vodo in druge običaje.

prišlo do prepira z gospodarjem, so v celi deželi delo ustavili in navadno premagali gospodarje-mojstre. Izkoriščanje je bilo torej komaj mogoče.

Na sploh so se delavci in gospodarji vse drugače imeli med seboj kot dandanes. Bili so si kakor ljudje in bratje, ki so se dobro poznali, skupaj delali, skupaj jeli in molili. Imeli so res tudi pogodbo glede dela in plače, ali vendar so bili kakor ena družina, združeni s spoštovanjem in ljubeznijo. Dan danes velja le pogodba glede dela in plače. Gospodar vprašuje le: koliko dela? Delavec pa: koliko plače? Drugače se ne pozna in skoraj ne pogledajo. To ni po človeško!

4. Bogastva skoraj ni bilo, ker so grajščaki in svobodni kmetje sami prodajali svoje pridelke, ravno tako tudi obrtniki svoje izdelke. Trgovci so imeli doma malo posla, hodili so pa v daljne kraje po blago n. pr. na Turško ali pa so domače pridelke in izdelke v daljne kraje izvažali. To trgovstvo se je razvilo v XIII. in XIV. stoletju in je silno obogatelo, ker je izkoriščalo tuje narode; domače trgovstvo pa ni moglo do bogastva, ker je takrat veljalo pravilo, da trgovcu gre sicer plačilo kakor vsakemu delavcu, a ne dobiček (profit) na škodo drugih delavcev.

Ko so se začeli trgovci veliko bolj prosto gibati, postavila jim je vlada nadzornike, ki so pregledovali njih cenike in račune, cerkev pa je s posebnimi postavami prepovedala oderuštvo in sleparstvo v trgovstvu.

Tako je katoliška cerkev presekala zlato žilo velikega bogastva. Delo je prišlo do veljave, denar pa je izgubil veljavo. Delo je pa prišlo do veljave nasproti denarju ali blagu, ker je človek prišel do veljave. Delo sužnjevo ni nič veljalo, zato ker ni suženj nič veljal. Polagoma je izginila paganska siromasčina in sužnjost, pa tudi požrešnost in potratnost. Narodje so prišli v XIV. in XV. stoletju do velikega blagostanja. Tako ponosnega in imovitega, tako veseloga, da ne rečem razposajenega delavskega ljudstva pa tudi tako bogatega meščanstva kakor v XIV. in XV. stoletju, zlasti na Nemškem, Francoskem, Angleškem in Italijanskem ni bilo poprej ne poznej.

Za uboge in bolne so skrbele bogate cerkve in samostani.

Naj mi nihče ne očita, da hvalim stare čase, kakor da ni bilo tedaj nič slabega na svetu. Časov ne hvalim, ampak načela človeštva in krščanstva, a postave, katere sem navajal, pričajo, da brez greha tudi v starih časih ni bilo. — Tudi nisem zahteval, da bi se oni časi vrnili, kakoršni so bili. To ni mogoče. Želim le, da bi novi časi svoje novo izkoriščanje zajezili kakor so zajezili stari svoje, če prav ne po istem kopitu.

† Kardinal Missia.

Od Katarinijevega trga dalje je vodil sprevod preč. stolni župnik msg. Sedej v spremstvu stolne in solkanske farne duhovščine, kateri so se pridružili tudi mnogi duhovniki s Kranjskega. Krsto je spremilo mnogo vernega občinstva. Na solkanski meji je čakalo pogreb solkansko starešinstvo z vrlim g. županom Ant. Mozetičem na čelu ter pokojnika korporativno spremilo skozi občino.

Ves Solkan je ta dan res bil odet v žalost. Raz vseh hiš visele so zastave in drugi znaki žalosti, po oknih so gorele sveče. Solkansko ljudstvo je ob cesti v vrstah stajalo čakalo sprejema, na trgu pa je čakala šolska mladina, ki je v spremstvu učiteljstva šla v sprevodu do pod gore. Vsa čast vrlim Solkanem.

Pod hribom so dvignili krsto s paradnega voza ter jo položili na priprostejši in lažji voz, na katerem mrliče prevažajo na Sv. Goro. Pred krsto se je vozil stolni župnik. Za krsto so stopali sorodniki, domača družina in množica solkanskega ljudstva, ki je celo pot glasno molila sv. rožni venec.

Ko se je sprevod približal svetišču, so mu prišli nasproti č. oo. frančiškani. Okoli treh so prišli na Goro. P. Kalist je blagoslovil krsto, na to so krsto zalotali.

Med tem ko so krsto zalotali, so se sesli mnogi duhovniki v zakristiji. Opazili smo prevz. knezoškofa ljubljanskega in celovškega, prošta Frühwirta iz Gradca, opata Olivetancev s Tancenberga, prošta dr. Elberta iz Novega mesta, kanonika barona Oera iz Gradca, prof. dr. Lesarja,

knezoškof, kancelarja Jož. Šiška, nusk. spovednika Mih. Bulovca, prošta iz Maribora in mnogo duhovnikov s Kranjskega.

Tudi mnogi svetni dostojanstveniki so bili na Sv. Gori. Opazili smo drž. poslanca dr. Šušteršiča, Povšeta, Žičkarja, dež. poslanca dr. Brejca s gospo in taščo, mnoge gosp. župane s Kranjskega itd.

Ko je bila krsta zalotana, pristopi ljubljanski knezoškof Anton Bonaventura z obilno azistencijo. Po odpetih molitvah za mrtve še enkrat mrliča blagoslovi. Na to se pa v kratkem a prisrčnem govoru poslovi od pokojnika.

Stojimo, tako nekako je govoril Presvetli, pri odprtem grobu očeta, prijatelja. Dohovni oče je bil rajni vernikom dveh školj, ljubljanske in nadškofije goriške, in prijatelj nekaterim izmed nas. Zato smo žalostni, morda celo solznih oči. Saj je celo naš Gospod jokal, ko mu je bil umrl prijatelj Lazar iz Betanije.

A kristjanje smo. Zato se moramo tolažiti, kakor nas učí Bog sam. „Blagor jim, govori sv. Duh, ki v Gospodu zaspe, ker njihova dela gredo za njimi“.

Rajni kardinal zaspali so v Gospodu. Ko so umirali, so še prejeli sveto odvezo in sv. poslednje olje. Na smrt so bili vedno pripravljani. Zato gredo sedaj tudi njih dobra dela za njimi. In koliko dobrega so storili v svojem življenju! Koliko so dobrega prosili, želeli, mislili sv. cerkvi in svojim vernikom, bdeč skoro vsaki dan pozno v noč!

Te noče, ki sedaj v krsti počivajo, so jih nosile po naših hribih in planinah, koder so kot dober pastir prinašali zveličanje vernikom svojega naroda.

Te roke so tolikokrat delile telesni in duhovni blagoslov, podpore revežem in duhovne dobrote vsem vernikom.

Ta jezik se je tolikrat razlegal po vaših cerkvah, vas klical in vabil da hodite po „potih Gospodovih“.

To srce je gorelo ljubezni do Boga in do vaših duš, da je naposled otrpnilo.

Sedaj pa izročam truplo visokega rajnika v varstvo č. oo. frančiškanov, priprošnji Marije Device, ki jo je ljubil kot svojo mater, usmiljenju presv. Srca Jezusovega, ki je je goreče častil. Saj takoj prvo leto, ko je prišel v Gorico, posvetil je goriško nadškofijo temu presv. Srcu. Trdno upam, da bode naš kardinal sodnji dan v povečanem telesu prišel pred večnega Sodnika ter od njega prejel bogato plačilo za svoja dobra dela.

Na to je Presvetli molil za dušni pokoj rajniku. Ljudstvo, katerega je bilo polno svetišče, je glasno med govorom jokalo.

Žalostnega srca smo se razšli. Dočim je bila vsa slovesnost v Gorici nekako uradna, je bilo na Sv. Gori vse, tudi govor, prisrčno.

Še enkrat iskrena zahvala presvetlemu knezoškofu ljubljanskemu.

Telesni ostanke prvega slovenskega kardinala počivajo na slovenski zemlji, v Marijinem svetogorskem svetišču. Njegov duh pa plavaj nad slovenskim narodom, da ostane zvest svoji veri in sv. cerkvi.

Politične in cerkvene vesti.

Poslanska zbornica se je v torek zopet sešla. Na dnevnem redu je bilo nadaljevanje obravnave še o nekaterih točkah proračunna naučnega ministerstva. Poslanci, ki so se v torek zopet zbrali v poslanski zbornici, nahajajo se še vedno pod utisom, katerega je napravilo nanje glasovanje o Stürghovem predlogu glede slovenske celjske nižje gimnazije. Ali je bil pa utis, katerega je napravilo to glasovanje posebno na člane raznih nemških državnozbornih strank, v resnici tak, kakoršnega so opisovale v svojih različnih organih ter izražale na različnih shodih, katere so priredili na raznih krajih mej velikonočnimi počitnicami in vsled katerega bi morale stopiti v najodločnejšo opozicijo ali celo obstrukcijo ali pa je bilo vse to le nekaj humbuk, o tem nas pouči najbližja bodočnost. Dejstvo pa je, da vlada glede taktike, katero hočejo nemške stranke zaradi zgoraj omenjenega glasovanja v parlamentu nastopiti, mej njimi največja ne-jednost. Treznejši Nemci so namreč prepričani, da je za Nemce obstanek slovenske nižje gimnazije v Celju veliko manjša nevarnost, nego bi bila vsenemska obstrukcija v parlamentu, obstrukcija namreč, bi bi znala zadati sedanji ustavi smrti udarec, ustavi, ki je za Nemce najugodnejša in kateri bi tako ugodna ne mogla nikdar več slediti. Listi poročajo, da

hoče ministerski predsednik dr. Koerber pomagati Nemcem iz zadrege s tem, da skuša doseči glede celjskega vprašanja nekaki kompromis. Isti listi poročajo namreč, da ponuja dr. Koerber Slovence v Mariboru neodvisno in popolno gimnazijo, katere peti razred bi se otvoril že v šolskem letu 1902—03, a v Zalcu pa nižjo gimnazijo samo da Slovenci privole v to, da se slovenska nižja gimnazija odpravi iz Celja. Tako, pravimo, pišejo listi. Naše mnenje pa je, da iz te moke ne bode kruha. Saj je celo prvi vladni kompromismajor „Slovenski Narod“ proti takemu kompromisu.

Celjsko vprašanje še razburja slovensko in vso avstrijsko javnost. Vsi slovenski listi, razven „Soče“, so se ustavili kompromisnemu predlogu dr. Tavčarja. Nemški listi se že ustavljajo do-volitvi slovenske gimnazije v Zalcu. Sploh nočejo slišati o kakem slovenskem gimnaziju. Koliko upanja ima torej dr. Tavčar, da s kompromisom kaj doseže?

Čehi in Poljaki se ojstro protivijo kompromisnemu predlogu, ker bi potem gotovo prišle na vrsto gimnaziji v Opavi in Tešinu. Zakaj, pomoli Nemcu prst, zgrabi za celo roko.

Vlada pa se sedaj pogaja z zastopniki Nemcev ter se trudi doseči kompromis, ki bi oba dela zadovoljil. (Jeli to mogoče?)

Deželni zbori. — Po najnovejših vesteh se snidejo deželni zbori še le prve dni meseca junija.

Novi dalmatinski namestnik baron Handel je že nastopil svoje mesto. Ob svojem nastopu dne 2. t. m. je napravil razne službene obiske. Obiskal je predsednika deželnega zbora dr. Ivčevića, nadškofa in metropolita Dvornika, vladiko Milača, generala pl. Tomičiča, predsednika prizivnega sodišča dr. Gertscherja in zardarskega župana dr. Ziliottija.

Popoludne mu je dvorni svetnik Nardelli predstavil uradništvo primernim govorom, na kar se je novi namestnik dal poučiti o stanju političnih uradnikov.

Avstrijske srednje šole. — Ves proračun za srednje šole znaša letos 21.660.434 kron ter se je od lani pomnožil za 901.717 kron. Gimnazije stanejo državo 14.615.624 kron, realke pa 6.887.070 kron; drugo gre za knjižnice, podpore in druge. Srednjih šol je v Avstriji 322, in sicer 215 gimnazij ter 107 realk. Nemci imajo 178 srednjih šol, Čehi 81, Poljaki 35, druge so italijanske, rusinske in dvojezične. Slovenci nimamo nobene slovenske srednje šole.

Rusi proti Vsenemcem. — Vsled nastopanja Vsenemcev v našem drž. zboru, s katerim se je proslavljala ruska vladarska hiša Hohenzollernov, je vse rusko časopisje zelo ogorčeno ter obsoja omenjeni nastop avstrijskih Vsenemcev kot v analih avstrijskega parlamentarnega življenja nekaj nečuvnega. „Novoje Vremja“ pravi, da se vsenemska prizadevanja odlikujejo v prvi vrsti po brezmejni surovosti in nečuvni predrznosti in obsoja brezbriznost avstrijsko mislečih strank, ki se niso skoro nič ganile proti takemu nastopu izdajic. „Novosti“ pravijo da se ne sme več dalje trpeti da Avstro-Ogersko vodi politika v Berlinu.

Voditelj katoliških poslancev v nemškem državnem zboru dr. Ernest Lieber je umrl. Pokojni je za dr. Windhorst prevzel vodstvo katolicanov. Ob prejemu sv. zakramentov je mogel reči: Nikdar v svojem življenju nisem zatajil svoje katoliške vere, tudi ne eno minuto“.

Novice.

Pokojni kardinal dr. Missia, podpiratelj cerkvene glasbe. — Kakor je znano, bil je pokojni kardinal tudi muzikalnično jako izobražen in je posebno rad podpiral skladatelje cerkvenih glasbenih umotvorov.

Leta 1898 je naš znani skladatelj g. Danilo Fajgelj poklonil pokojnemu mašo „Veni sponsa Christi“. Na to je skadatelj dobil od pok. kardinala to-le lastnoročno pisano pismo:

Blagorodni gospod!
Prosim, ne zamerite mi, da Vam na Vaše cenjeno pismo z dné 19. okt. t. l. odgovorim še le danes. Naj me izgovarja veliko dela, ki še, zlasti proti koncu leta, vedno bolj in bolj narašča.

Ako mi hocete dedicerati vpslano mi mašo, me bode to le veselilo, tembolj, ker ste mi že zdavnje znani kot vnet in dober cerkven skladatelj, ki je med Slovenci po vsej pravici na najbolj-

šem glasu, in kateremu moremo želiti le to, da bi še nas mogel dolgo razveseljovati s svojimi lepimi skladbami.

Za rokopis maše, ki ste ga priložili Svojemu pismu, se Vam prav srčno zahvaljujem ter Vas prosim, da blagovolite tudi Vi vsprejeti prilogo mojega pisma, ki si Vam jo usojam poslati kot majhen pripomoček za izdajo omenjene maše v „Cerkvenem Glasbeniku“ bodisi drugače.

Z odličnim spoštovanjem
Gorica, dné 26. dec. 1898.

† Jakob,
knezo-nadškof.

Maša je potem izšla leta 1900 pod naslovom: „Eminentissimo ac reverendissimo Domino, Domino Cardinali Doctori Jacobo Missia, Principi et Archiepiscopo Goriciensi etc. Missa „Veni sponsa Christi“. Composuit D. Fajgelj Opus 173.“

Smrtna kosa. — V sredo je umrl v bolnišnici v Trstu v 26. letu svoje dobe g. Ernest Andrejčič, c. kr. davčni pristav v Gorici. Bil je to sin pok. glavnega davkarja gosp. Mih. Andrejčiča.

— V soboto dne 5. t. m. popoldne ob 5. uri je umrl v Gorici veleposelnik gospod France Pavletič, po domače Tinko, v 74. letu svoje dobe.

Iz okrajnega šolskega sveta goriškega. — Pomnoženi okrajni šolski svet goriški je imel včeraj svojo sejo. V tej seji sta bila pomaknjena v I. plačilni razred učitelja gg. Jernej Rajer v Opatjemselu in Franc Cicero v Gabrijah.

V II. plač. razred pa sta bila pomaknjena gg. učitelja Josip Šušmelj na Ravnici in Anton Muzina v Brjah pri Rihembergu.

Imenovani pa so bili gg: za Miren Al. Urbančič, za Grgar Ant. Alf. Vodopivec, za Rupo Anton Ferlat, za Vederjan Moric Benič; za Srednje-Kambresko Rihard Gorjup; za Šmarje Karol Bratina; za Kozano Rajko Gradnik; za ekspoziuro Dobravlje Franc Mermolja.

Za učiteljice so bile imenovane in sicer za Šmartno gospodična Al. Gulin; za Lokavec g. Ana Ernesta Skočir.

Sklenilo se je nadalje, da se nakupi za zidanje novega šolskega poslopja v Solkanu zemljišče gospe udove Doljakove. Nadalje se je sklenilo, da se ustanovi v Vertovinu nova šola. Gospeh nadučiteljevi udovi Amaliji Komavli se je dovolila podpora 420 K. Imenovanje za Vel. Žablje se je odložilo.

Za Alojzijevišče. — G. Andr. Miklavčič iz Iderske 10 K, g. Ana Wagen-trutz 10 K, preč. g. Jož. Skočir 10 K obitelj Stanič v Sv. Križu-Cesta 1 K.

Bog stotero povrni!

P. n. naročnikom „Matice hr-vatske“ blagohotno naznanja podpisani poverjenik, da so dospele knjige, katere se lahko dobé vsaki dan v osrednjem semenišču.

Švara Josip,
bgsl. poverjenik „Mat. hrv.“

Romanje v Rim. — Prihodnji ponedeljek ob 2 in pol uri zjutraj odidejo naši romarji iz Gorice v Rim, kamor dospé v torek zjutraj. V četrtek bodo sprejeti pri sv. Očetu v avdienci. Da opravijo svoje pobožnosti, si ogledajo Rim in njega znamenitosti kolikor mogoče hitro; vozili se bodo s tramvajem celi dan za eno liro. — Želeti je, da oni romarji, ki so pevsko nadarjeni, vzemó s seboj „Cecitijo“, da bomo po rimskih cerkvah peli naše pesmi. — Slovenske romanje bo vodil č. g. Ivan Rojce, kurat v Biljah. Natanjnejša pojasnila se bodo dala v ponedeljek zjutraj v Korminu in med poljo. — Vsak romar naj menja v Gorici vsaj okoli 30 kron denarja; ena lira je 93 vinarjev.

Naprednjaki ob kardinalovem pogrebu. — Častno priznanje zasluži goriško meščanstvo, ki je ob pogrebu pok. kardinala razobesilo znake žalosti. Dočim so celo židje in luterani izkazali čin vljudnosti napram pok. cerkvenemu knezu, bila je hiša „Ljudske posojilnice“ brez vsakega znaka. To postopanje je res vzbujało ogorčenje med vernim ljudstvom. To netaktno postopanje so posebno še opazili tujci, ki si tako lahko vstvarijo pojem o naših naprednjakih. Tega zmožni so samo slovenski naprednjaki.

Dr. Tuma se umika. — Dr. Tuma se umika sicer počasi, a se vendarle umika. Bil je svoječasnno predsednik obema „naprednima“ denarnima zavodoma. Najprej se je začel umikati — on že ve zakaj — pri „Trgovsko-obrtai zadrugi“.

Iz ravnateljstva prišel je v nadzorstvo a zdaj je izginil celo iz nadzorstva. — Isto pot je nastopil, kakor se vidi pri „Goriški ljudski posojilnici“. Do sedaj bil je tam v ravnateljstvu in celo predsednik, zdaj pa je nastopil tudi tam rakovo pot. Prišel je letos namreč v nadzorstvo in ne poteče morebiti dolgo časa, da dr. Tuma tudi iz nadzorstva „Goriške ljudske posojilnice“ izgine. Kakor rečeno počasi sicer, a vendar le se umika dr. Tuma, dokler se popolnoma ne umakne. Komu ne prihaja tu na misel znani nemški rek: Die Ratten verlassen...!

Nekateri so le radovedni, prevzemajo li dr. Tumovi nasledniki njegovo dedščino „cum ali sine beneficio inventarii“?

Volitve v trgovinsko in obrtno zbornico. — V ponedeljek so se vršile volitve v oddelku za trgovino. V oddelku „Velika trgovina“ so izvoljeni: Bozzini Alfred, Jona Samuel, Venuti Jožef. V oddelku „Mala trgovina“: Bombig Jurij, Lovison Alojzij iz Červinjana, Seppenhofer Anton in Vernig Ernest iz Tržiča.

Za škrofulozne otroke. — Predsedstvo kopališča v Gračevo naznanja, da bo tudi letos 50 brezplačnih mest v gračeškem kopališču za otroke od 6 do 14 leta. Prošnje za sprejem je vložili do 15. maja pri tukajšnjem magistratu.

Krompirjev trg ni trajal letos tako dolgo kakor druga leta. Prodalo se je krompirja približno 2250 kvintalov. Cena mu je bila jako nizka, in sicer prodajal se je po 4 do 4 in pol krone kvintal.

Nov list. — V Gradiški je začel izhajati nov list „La Patria“. Napoveduje brezobziren boj dosedaj gospodujoči klimi v Gorici ter obljublja pravičnost vsem. Vederemo!

Domača umetnost. — Na Velikonoc bili sta v farni cerkvi pri Sv. Luciji slovesno blagoslovljeni dve altarni sliki: a) Sv. Roka in Sv. Sebastjana. b) Matere Božje z Detetom. Obe sliki je izdelala slavnoznanca slov. umetnica g.čna Henrika Santelj, ki je za imenovano cerkev že prej naslikala tudi Sv. Valentina. Vse tri slike veščaki hvalijo. Kdor potrebuje lepih slik za cerkev, naj izroči delo hvaljeni naši slikarici, ki izvršuje tako dela z vso vneto in umetno roko. —

Šmarje pri Ajdovščini. (Na d a l j e v a n j e). — Liberalce sploh, tako tudi šmarijske pri Ajdovščini silno speče, če duhovnik govori o liberalizmu.

V sršenovo gnezdo dregnita je moja pridiga na sredpostno nedeljo, ko imamo tukaj vsako leto skupno velikonočno spoved.

Ko sem že prejšnje postne nedelje govoril o pomanjkanju in pešanju vere in praktičnega kršanstva; o anarhizmu in demokratizmu, je prišel to nedeljo na vrsto liberalizem ter njegovo kršanstvu sovražno časopisje. Uh, to je bilo grozno ne le za kosmata liberalna lica, ampak tudi za kosmata uha in vesti! In to je dalo povod, da so še isti dan tekali liberalčki (ki ne vedo je li to postna ali mastna jed) sem ter tje ter kovali zaroto zoper Franceljna. O ti nesrečni Francelj — ali nisi mogel rajši jim pripraviti sladkih poltic in okusnih gnjati, mesto da njihova uha dražiš s svarjenjem pred branjem protiverških spisov, knjig, brošur in časnikov a la „Soča“, „Primorec“, „Slov. Narod“, „Rodoljub“ in „Rudeči Prapor“. E dragi moj doktore! Veseli me, da tako pazno poslušate, da veste celo kolikokrat kako besedo izgovorim. Da ste nase obračali, me tudi veseli; saj sem že o prvem mojem nastopu kot Vaš župnik, opozoril, da moje nauke naj vsaki na se obrne.

Sicer sem jaz splošno in ne specijelno govoril; ter v ozir protiverških časnikov omenil, da gospodarji, krčmarji, predsedniki bralnih društev, ki naročujejo in v svojih hišah in krčmah polagajo tako liberalno dušemorno hrano svoji družini, gostom in društvnikom, še posebno grešijo, ker zakrivijo mnogih tujih grehov. Gosp. doktore, ali po vaši liberalni doktrini ni morda tudi tako? Nepoklicani zagovornik ste torej našega, sicer drugače vsega spoštovanja vrednega predsednika bralnega društva, katerega se je moja pridiga dotaknila le splošno kakor vsacega drugega predsednika bralnega društva, ki sodeluje pri razširjanju veri sovražnih časopisov. Da ste pridigo sredpostne nedelje tako pazljivo poslušali in nase obrnili, kakor sem že omenil, me prav veseli. To je začetek k spreobrnjenju, če s pravim srcem in iz pravega namena poslušate in nase obračate kar spoznate da se Vas tiče. Prosim, da upoštevate še to,

da bo spreobrnjenje popolno, da se tudi ravnate po naukih ki so v Vaš časi in večni blagor in gotovo Vam pojdejo tem bolj v slast tudi o veliki noči sladke potice in okusne gnjati, ki Vam jih Bog blagoslovi in Vam jih jaz iz prijateljskega srca privoščim.

Doktorjem zjavcem in krojaškimi in drugim flikarjem šmarenkim na njih ponovni napad v 40. št. „Soči“ na mojo malenkost, ta odgovor:

Pod mojo častjo je, da bi na tako njih eviljenje v „Soči“ reagiral. Za psička, kateri jim je tako v želodcu kakor jaz, čeravno jim nič žalega ne stori, mi je malo mar; kakor se malo briga luna, če tudi vsi psi v njo lajajo. Ona gre vseeno svojo pot naprej.

Jaz tudi mojo, ne mené se za to, da Vi lajate v me ali ne.

Da me pa v liberalni „Soči“ napadate, mi daje zavest, da hodim pravo pot.

Tisto kar željno pričakujete, upam da že prinese „Primorski list“, katerega vi v vsi svoji olikanosti in linesi psujete s „Prismojenim listom“. Menda ste pa le vi že davno ves prismojen.

Bog Vam žegnaj sladke potice in okusne gnjati še po Veliki noči.

Francelj, župnik.

Srednje. — Po tolikih prošnjah smo vendar enkrat dobili tudi pri nas 3000 kron državne podpore za cesto od Kambreškega na Srednje. Že dolgo, dolgo smo trkali in prosili za to cesto; izročila se je taka prošnja tudi ministerskemu predsedniku grofu Badeni-ju in cesarskemu namestniku Goessu. Hvala Bogu, da so nas vendar enkrat uslišali! Cesta se bo začela delati kakor se čuje, že letos. To je prav! Bodo vsaj ljudje pri njej kaj zaslužili ter lažje prenesli in pozabili veliko vrsto slabih letin. Je pa tudi že skrajni čas, da se ta cesta enkrat začne graditi, kajti drugače nam uteče vse v Ameriko.

Slišali smo, da so za zadnjo podporo 1000 kron, katere so nakazane za tukajšno mlekarico — „napredni možje“ sestavili prošnjo, napredni poslanci skrbeli za prošnjo — sploh naprednjaki (seveda!) priborili 1000 kron podpore! Pojte, pojte bahači!

Tudi pridobitev 2000 kron za cesto bodo brčkone mogočno in bahato tukajšnji „napredni možje“ (koliko jih pa je?) pripisovali sami sebi in svojim prvakom, dasi se je kdo drugi še bolj trudil za to. —

S Srpence. — Naši naprednjaki so se z vso silo zagnali v našega č. g. kurata, češ da jih je imenoval krošnjarje. V tem pogledu je naš g. kurat do cela nedolžen. A našim liberalcem ne ugaja sploh noben duhovnik. Zaganjali so se v prednika, zaganjajo se v sedanjega. Ugajal bi jim k večjemu oni napredni širokoustnež, ki je tudi nekaj let semeniško juho zastoj jedel. Razburili so se radi imena krošnjar. Ali je to kako žaljenje. Ali večina Srpence ne živi od krošnjarije? Kdo je kriv razprtij? Ali naj dušni pastir dela razprtije tudi med naprednjaki, da se prepričajo in pretepajo med seboj v družinah?

Korobač, s katerim žugate, pa ohranite le zase, saj ga prav dobro porabite med seboj. Krošnjariji.

S Kobariskega. — Podal sem se na pot po našem okraju. Toda žalostne prikazni so se mi povsodi pojavljale. V Kobaridu je vse okuženo od liberalizma. Kamor sem prišel, kjer sem bil, povsodi sem slišal le zabavljanje čez duhovne. Najgrše in najostudnejše psovke so letele iz naprednih ust. Zagnjusil se mi je Kobarid in že po noči mahnil sem jo čez most proti Ladrom, kjer sem hotel prenočiti. Toda kobariški zli duh okužil je tudi Ladre. Ko pridem do druge krčme, začujem prepir in krič. Naprednjaki so v pozni uri razkazovali svojo napredno oliko. Napadli so bili moža, ki noče z njimi trobiti v liberalni rog. Psovke, ki so se razlegale v tilo noč, so bile res vredne napredne druhali. Tukaj ni zame mesta, sem mislil ter odrinil na Kamnje, kjer sem prenočil. Na Kamnjem sem zvedel, da nekaj ni bilo tako. Možje in mladeniči so živeli v slogi in ljubezni. Dandanes pa človek, ako ne trobi z naprednjaki, skoraj ni varen življenja. Možje spametujte se. O-tresite se zlega duha, ter v slogi živite med seboj.

Tiskovna pomota. — V zadnji številki našega lista se je v dopisu iz ponikovske županije urinila pomota. Stati bi moralo: „Pečinski junak, ki stanuje blizu hšt. 26 in ne „blizu hiš. št. 34“.

Iz baške doline. — Lažnjivi klutec je svetloval naglo vozpečemu vozniku,

da naj počasi vozi, ako hoče do mraka v mesto priti; ker ga ni poslušal, se mu je kolo strlo in je moral zunaj prenočiti. — Gotovo, da bi se kaj takega ne pripetilo, ker srečno prevozi podbrdška pošta 12 km (reči dvanajst km) skoraj redno v 3 urah, po večinoma ravni cesti. — Naprednjakom gre v baški dolini slabo, kaj čuda če je tudi pošta nazadnjaška, ko ima voditelja naprednjaka. — Takih razmer se kratko malo ne sme trpeti. Pošta je za ljudi! Namesto, da bi gospod poštar podbrdški tuhtal in računil, koliko dobita mežnar in organist pri za-dušnici nepozabnega kardinala — ali ni to liberalna pieteta do svojega višjega dušnega pastirja? — in kako si je nakopal bolezen tamošnji župnik radi hoje na Porezen in Petrovobrdro radi volitev — kjer ga ni bilo — naj bi raje skrbel, da bi bilo pri pošti se v redu! — Za enkrat toliko, drugič kaj več, če bo treba. —

Iz Volč smo prejeli dopis, kateri graja zaspanost in nemarnost kat. narodnih mož. Pri zadnjih volitvah volilnih mož je bilo 9 naših proti 24 nasprotnikom. In vendar je večina dobromislečih. Dopisnik se boji, da bode ista zaspanost vladala tudi pri prihodnjih občinskih volitvah, ter pridejo tako liberalni kričači na krmilo. Zato kliče volčanskim možem: Zdramate se in ne dopustite, da naša občina postane liberalna mlaka.

Uravnava Grajščeka. — Da bi se preprečila kaka nesreča, začeli so uravnava potok Grajšček pri njegovem izviku, še predno je dotični zakon, katerega je sklenil naš deželni zbor, zadal najvišje potrjenje. Zdal dela tam kakih 40 delavcev pod vodstvom gozdne komisarja Obereignerja. Ker je kraj, kjer se to delo vrši, preoddaljen od hiš, napravili so tam barake.

Prepovedana vožnja z avtomobili. — Nameravano tekmovalno vožnjo z avtomobili med Nizzo in Opatju, za katero je tukajšnje glavarstvo izdalo posebne varnostne naredbe, je višja oblast prepovedala.

Krvavi poboj v Sosljanu. — Pri delu, ki se vrši v seljanski luki, bil je med delavci tudi neki Jernej Peliroto. V soboto zjutraj ob šesti uri pristopi k njemu delavski nadzornik 42-letni Emilij Rosso iz Milj ter mu reče, da je neobhodno potrebno, da se poda k jednakiemu delu v Trst. Peliroto se temu brani. Ko mu nadzornik ponovi, da je neobhodno potrebno, da gre vsaj za osem dni v Trst, mu Peliroto odločno odgovori, da tega ne stori, ter mu zažuga, da se hoče nad njim maščevati, ako bi ga k temu prisilil. Delavski nadzornik nemeneč se za žuganje, zaukaže v resnici Peliroto, da mora iti v Trst. Potem se poda k drugim delavcem. Ko je bil nekaj časa pri njih, približa se mu Peliroto ter mu s sekuro, katero je imel skrito za hrbtom, zadá dva tako močna udarca, da se Rosso hkratu zgrudi na tla. Ranilec pa zbeži, a ulovili so ga kmalu. Rosso je zadobil dve nevarni rani na desni rami in na levem hrbtišču. Prepeljali so ga v Trst v bolnišnico. Nade je, da okreva.

Občinske volitve v Krminu so razveljavljene.

Izjemno stanje in nagla sodba v Trstu odpravljena. — Z Dunaja se poroča, da so vsled ukaza skupnega ministerstva dne 6. t. m. odpravljene naredbe glede izjemnega stanja in nagle sodbe v Trstu. Ta ukaz so priobčili včeraj vsi uradni listi.

Stanovanj primanjkuje vedno bolj v Trstu. Sedaj nameravajo denarni zavodi, občina in bogatejši zasebniki s skupnim večjim podjetjem zidati ljudska stanovanja.

Tržaski Slovenci si snujejo pri sv. Mariji Magdaleni zgornji slov. gospodarsko društvo, konsumno društvo. Društvena krčma bo v prostorih dosedanje krčme Jakoba Vekjet.

Tržaska garnizija se pomnoži z 47. polkom. V Gorico pride mesto njega brčkone lovski bataljon št. 8 iz Trbiža, tje pa bataljon 17. pešpolka iz Celovca. Misli se tudi na stalno namestitev konjeništvá v Trstu. Ob enem se govori o pre-mestitvi poveljstva 28. pehotne divizije iz Ljubljane v Trst.

Otvoritev železnične proge Trst-Buje na lokalni železnici Trst-Poreč. — Dne 1. t. m. je bila otvorena proga od Trsta do Buj v Istri. Za zdaj bosta vozila po tej progi dva mešana vlaka po sledečem redu: Prvi vlak odhaja iz Trsta ob 9:50 zjutraj, drugi pa ob 7:10

uri zvečer. Prvi bo prihajal v Buje ob 1:15 uri popoldne, drugi pa ob 10:20 uri zvečer. — Iz Buj bo odhajal prvi vlak ob 5:05 uri zjutraj in bo prihajal v Trst ob 8:30 uri zj., drugi pa bo odhajal iz Buj ob 3. uri pop. in bo prihajal v Trst ob 6:10 zvečer.

Štrajk na Reki dovršen. — Od-bor stavkajočih delavcev na Reki objavlja, da se je med delavci in podjetniki doseglo povoljno sporazumljenje. Delavci so se vsled tega vrnili na delo. Delavski kolovodja neki Nemeč Schneider, ki je bil aretiran, je izpuščen, a je izgnan iz Reke.

Nesreča na železnici. — Železniškega čuvaja Ivana Vičiča je med Postojno in Prestranekom dne 6. t. m. tovorni vlak povozil. Mož je bil v dveh urah mrtev.

Perossi v Ljubljani. — Ljubljanci delujejo na to, da bi slavni laški skladatelj Perossi prišel v Ljubljano. Namerava se prirediti koncert v frančiškanski cerkvi.

Nova knjiga, katero č. duhovščini priporočamo. — Ravnokar smo dobili v roke prekrasno knjigo: Acta et decreta primae synodi Veglensis, celebratae anno salutis 1901. Ker je njena vsebina velike važnosti, bomo o njej obširno pisali. Priporočamo jo duhovščini najtoplejše. Naroča se v tiskarni „Kurykta“ na Krku. Cena za vezano knjigo je 2 K, za nevezano 1 K 60 v.

Nove „Šmarnice“. — Proti sredi meseca aprila izidejo „Šmarnice“, katerim predmet je: Premisljevanje o Srcu Marije. Spisal jih je po o. Hatlerju p. Ladislav v Novem mestu.

Srnjak v Ljubljani. — Ljubljano je prišel pogledat nek srnjak iz kamniških gozdov. Prišel je prav v mesto. A zdelo se mu je čudno, ter je začel bežati. V begu se je zaletel v zid, da je na mestu mrtev oblezal.

Biciklista premagala brzovlak. — Na Reki sta stavila dva biciklista, da prideta hitreje v Ljubljano, kakor brzovlak. Stava se je sklenila na 1000 K. Biciklista sta stavo dobila. Z brzovlakom se je pripeljalo tudi več radovednežev, ki so pričeli tega biciklistkega junaštva.

Konji za južno Afriko. — Iz reške luke je odplovalo že 61 parnikov, ki so iz reške luke odpeljali okroglo 47.000 konj.

20.000 rudarjev odpuščenih. — V renko-vestfalskih rudnikih so odpustili s 1. aprilom 20.000 delavcev. V tamošnjih rudnikih dela tudi na tisoče slovenskih rudarjev. Razburjenost je velikanska.

Preuravnava topničarstva. — Ker se bode ustanovila pri vsakem vojnem koru — in teh je v Avstriji 15 — po jedna divizija baterij havbic, treba bode napraviti tudi 15 municijskih parkov in 15 kadrov skladišč za rezervo. Ako se vzame, da bode za vse to treba 270 havbic in 1140 vozov za municijo, stal bode ves za to potreben material 6.200.000 K, kajti jedna havbica stane 15.000 K a jeden sam municijski voz 4000 K. Samo streljivo bode stalo pol milijona kron.

Gospodinjo umorila. — Gospa Reitzer v Szanto je zasačila pri tatvini svojo dekle. Dekla je prišla kuhinjski nož in zaklala gospodinjo.

Prihodnja letina na Ruskem. — Listi poročajo, da se pričakuje za letos na Ruskem dobre letine za žito, dasi je tudi tam letos padlo prav malo snega.

Gospodarki nauki. — 1. Pisali ste v zadnji št.: „Nekateri imajo navado, da staremu drevesu naenkrat vse veje od-sečejo in ob enem precepijo. To je krivo! Staro drevo naj se polagoma cepi itd.“ Po moji izkušnji lahko rečem, da ta svet ni dober. Drevesu je treba naenkrat vse veje odseči in ob enem vse precepiti, ker drugače se ne prime.

2. Največji sovražnik čebel je molj. Od zgodnje pomladi do pozne jeseni vidimo v večernem mraku voščene molje letati okoli panjevih žrel. Svoja mala, okrogla, bledorumená jajčica naležejo v satovje ter po kotih v in ob panju. Iz jajčic zvaljeni črvčki se kmalu zajedo v satovje. Pri šibkejših panjih je njihovo delo kmalu končano in satovje vničeno. Kakor hitro pa čebele uvidijo, da te golazni ne morejo pregnati, in ako jim čebelar ne prihi na pomoč, zapuste opuštoeni panj, ter se skušajo naseliti v drugih panjih.

Najbolje uničujemo te škodljivce, ako poleg čebelnjaka postavimo skledo olja z v njem plavajočim, gorečim stenjem.

Za kratek čas.

Dobesedno vbogal. — Ne daleč od Gorice je umrl mož, kateri je kot vojak pokazal slepo pokorščino. Služil je v Gorici in bil častniški sluga. — Nekega dne mu ukaže stotnik: „Janez, prinesi mi dve ljubljanski klobasi!“

Janez pogleda prestrašen svojega predstojnika in vpraša začudeno: „ljublanske klobase?“

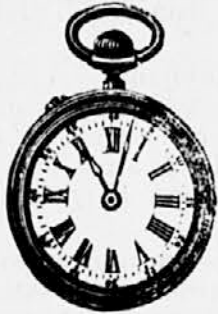
„Seveda, glej, da se mi pobereš izpred očí!“ zagrmí ukaz.

Bilo je okoli 9. ure zjutraj. „Pa vroče morajo biti“, zakličé stotnik Janezu. — Preteče pol ure, cela ura, poldne, nastopi noč, in Janeza ni še. Stotniku so prihajale vsakovrstne misli v glavo; javi, da Janeza ni, nato so preiskovali in izvedeli, da se je Janez spustil v tek skozi vzhodni del mesta in na vprašanje svojih tovarišev odgovoril, da mora prinesiti vroče ljubljanske klobase. — Slednjič pride Janez družega dne ves moker kot miš domov. Zvesti vojak je tekel iz Gorice v Ljubljano in nazaj, da bi vestno izpolnil vkaž predstojnikov. — Janeza so predstojniki od sedaj naprej jako radi imeli. Ali kadar so ga poslali po kranjske klobase, ni šel več v Ljubljano ampak jih je vkupil rajše pri prvem mesarju na trgu. —

Jakob Šuligoj

urar v Gorici,
Gosposka ulica hiš. št. 25,

priporoča svojo prvo slovensko delavnico in popravilnico ter za logo ur vseh vrst in kakovostij, na dalje raznovrstne šivalne stroje najnovejših sistemov in najboljše kakovosti, vse po zmernih cenah. — Vsako popravilo je jamči eno leto, šivalne stroje za pet let.

Sadarsko in vinarsko društvo za Brda v Gorici

Prodaja naravne in prstne briske pridelke po zmernih cenah.

Zaloga pristnih vin: burgundeca, rizlinga, modre frankinje in drugih.

DESERTNA VINA.

Sedež društva je: Gorica, ulica Barzelični št. 20.

Lekarna

Cristofolletti v Gorici

Prave in edine žel. kapljice s znamko sv. Antona Padovanskega.

Zdravilna moč teh kapljic je neprekosljiva. — Te kapljice uredijo redno prebavljanje, če se jih dvakrat na dan po jedno žličico popije. — Okrepé želodec, storé, da agine v kratkem času omotica in životna lenost (mrtvost). Te kapljice tudi storé, da človek rajše je.

Cena steklenici 60 vin.

Prodajajo se v vseh glavnih lekarnah na svetu. Za naročitve in pošiljave pa jedino le v lekarni

CRISTOFOLETTI
v Gorici.

Najboljša krma za živino

je

KOKOVA ZMES

katera se sedaj rabi kot hrana za živino in zlasti za isto, ki daje mleko, potrjeno od

prof. dr. Potta

v Monakovem (Bavarsko).

Dobiva se na prodaj edino pri trgovcu

Josipu Komelu,

ulica proti Soškemu mostu št. 67 (prej K. Sirk) in podružnici v Stolni ulici št. 4.

Uzorec z navodili se razpošiljajo brezplačno.

Krojaška mojstra

Čufer & Bajt

v Gorici, ulica sv. Antona št. 7
v hiši g. J. Kopača pri okr. sodniji, izdelujeta

vsakovrstne obleke za moške po meri, bodisi fine ali pa priproste.

Priporočata se svojim rojakom v Gorici in na deželi, posebno pa č. duhovščini in učencem srednjih in ljudskih šol za obilna naročila.

NOVA TRVDKA J. ZORNIK
Gorica, Gospodska ulica 7 (tik. -Kroj. zadr. -) prva in edina slovenska trgovina za modno in vsakovrstno drugo blago. — ima najlepšo zalogo okrasov za damske obleke, zimskih jaeger domačih čevljev, ruskih galosjev svilenih in volnenih serp modercev, krvatit. itd. itd. vse potrebščine za krojače in šivlje

Nova delavnica

cerkvenih posod in orodja.

Gorica, magistratna ulica št. 8.

Podpisani vsoja si naznaniti pred duhovščini, da je odprl novo delavnico cerkvenih posod ter se priporoča za naročbe svečnikov, svetilnic itd. v vsakovrstni kovini in v vsakem slogu po najnižjih cenah.

Ker še nima ilustrovanih cenikov, pošlje po želji pred duhovščini obrise raznih posod in orodja.

Priporoča se tudi za popraviljanje rabljenih reči, jih zopet posrebi in pozlati tako, da dobjo prvotno stanje.

Izdeluje stroje po najboljših iznajdbah in popravlja že rabljene.

Udani

Frac Leban,

srebrar.

„Krojaška zadruga“

vpisana zadruga z omejeno zavezo v Gorici,

Gosposka ulica hiš. šte. 7.

VELIKA ZALOGA

vsakovrstnega manufakturnega blaga za ženske in moške obleke, za vsak stan in vsak letni čas v največji izbori, kakor: sukno, platno, prtenino, Chiffon, oksfort, srovice, vsakovrstne preproge, zavese, namizne prte; nadalje vsakovrstno perilo, srajce, Jäger itd. itd.

Vse po najnižjih cenah.

Cene so stalne brez pogajanja.

Javna zahvala.

Pred kratkim dala sva svoje poslopje in poljske pridelke po gospodu komisarju **Anton Kumarju** in gospodu potovalnemu zastopniku **Karol Pajku** zavarovali pri slavi **c. kr. priv. avstrijski zavarovalni družbi**

„DUNAV“ na Dunaju.

Vže dne 26. svečana t. l. zvečer uničil nama je požar poslopje in vse poljske pridelke. Škoda se nama je od omenjene zavarovalnice izplačala **jako hitro in v najboljšo zadovoljnost**, tako da po svoji lastni izkušnji v em posestnikom **najtopleje priporočava**, da zavarujejo svoja poslopja in vse premičnine pri tej pošteni zavarovalnici. — Zahvaljujeva se tudi zastopniku pri Sv. Križu, gospodu učitelju **Fr. Šinigoju** za trud in točno izplačilo.

Sv. Križ pri Ajdovščini, meseca marca 1902.

Mihael Logar.

Anton Logar.

Cotič Peter

čevljar

v Gosposki ulici hiš. št. 14

(tik zaloge pohištva g. Breščaka)

sprejema naročila vsakovrstnih čevljev bodisi finega ali navadnega izdelka po ugodnih cenah.

Karol Draščik,

pekovski mojster na Kornu v Gorici

odlikovan z častno diplomom najvišjega priznanja jubilejne razstave na Dunaju l. 1898.

In v Gorici na razstavi l. 1900 s zlato svetlinjo izvršuje naročila vsakovrstnega peciva, tudi najfinejšega, za nove maše in godove, kolače za birmo in poroke itd.

Vsa naročila izvršuje točno in natančno po želji gospodov naročnikov. — Priporoča se za nje svojim rojakom v mestu in na deželi najljubdeje.

Teodor Slabanja,

srebrar,

v Gorici, ulica Moreli 12,

priporoča prečast. duhovščini za izdelovanje cerkvenih posod in orodja. Pripravo cerkvenega orodja olajšuje revnim cerkvam s tem, da daje tudi na obroke. Obroke si pa preč. p. n. gospod naročevalec sam lahko določi.

Anton Fon,

klobučar in gostilničar v Semeniški ulici, ima bogato zalogo raznovrstnih klobukov in toči v svoji krčmi pristna domača vina ter postreže tudi z jako ukusnimi jedili. Postrežba in cene jako solidne.

Najboljše stiskalnice

za vino in za oljke so naše stiskalnice „HERKULES“, najnovejšega in izvrstnega sestava s strojem za dvostruki in trajni pritisek; zajamčena največa uporabnost, večja od vseh drugih stiskalnic.

Najbolje samodelujoče škropilnice za trte patentirane

„SYPHONIA“

katero delujejo same, ne da jih je treba goniti.

Mlini za grozdje, sadje in oljke. Robkalnice z mastilom za grozdje. Plugi za vinograde. Stroji za sušenje sadja, kakor tudi za vse pridelke rastlinske, živinske in rudne. Stiskalnice za seno, slamo itd. na roko. Mlatilnice za pšenico, čistilnice, rešetalnice, mečkalnice za krmo, ročni mlini za žito v raznih velikostih in vsi drugi gospodarski stroji. — Izdelujejo in prodajajo z jamstvom kot posebnost najnovejšega, izbornega, istinitega pripoznana najboljšega in odlikovanega sestava

PH. MAYFARTH in dr.

e. in kr. izključno privilegovane tvornice gospodarskih in vinarskih strojev na Dunaju, II, Taborstrasse št. 71.

odlikovani v vseh državah sveta z 450 zlatimi, srebrnimi in častnimi kolajnami. Ilustrovani ceniki z mnogimi pohvalnimi pismi franko. — Razprodajalci se iščejo povsod, kjer še nismo zastopani. — Čuvaj se ponarejanja.